BEROEPSVERENIGING DE HONDENOSTEOPAAT HDO

BEROEPSCOMPETENTIEPROFIEL

1. Inleiding

Het beroepscompetentieprofiel van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO geeft de kern weer van het beroep hondenosteopaat zoals uitgevoerd door onze leden.[1] In dit beroepscompetentieprofiel wordt allereerst de ontwikkeling en essentie van het beroep uiteengezet (onderdeel 2), gevolgd door het werkterrein en de overeenkomsten en verschillen met vergelijkbare beroepen (onderdeel 3). Daarna wordt gekeken naar de positie van de hondenosteopaat in de dierengezondheidszorg en de maatschappelijke relevantie van het beroep (onderdeel 4) en de Nederlandse wetgeving en eisen aan de leden van de vereniging (onderdeel 5). Tot slot, is bij dit beroepscompetentieprofiel de ethische code toegevoegd, waar alle leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO aan dienen te voldoen.

*"**To find health should be the object of the physician, anyone can find disease.**"*
- A.T. Still

2. Ontwikkeling en essentie van het beroep osteopaat voor honden (hondenosteopaat)

2.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt allereerst de ontwikkeling van osteopathie voor honden uiteengezet (onderdeel 2.2), gevolgd door de essentie van het beroep (onderdeel 2.3).

2.2 Ontwikkeling osteopathie voor honden

Osteopathie is een complementaire (holistische) geneeswijze die zijn ontstaan vindt op 22 juni 1874 in Amerika. Grondlegger van de osteopathie is A.T. Still, een humane arts die afstand deed van de medische wereld en anders ging kijken naar het ondersteunen van de gezondheid van mensen. De mens is gezond als ze in balans en harmonie waren met hun omgeving en wanneer dit niet zo was, ontstond een situatie die tot ziekte kon leiden.

Dr. Still kwam erachter dat gezond weefsel vrij en vitaal beweegt en goed samenwerkt met andere onderdelen in het lichaam en zijn omgeving. Weefsel (een spier, zenuw, bloedvat, darm of pees, orgaan, cranio sacraal systeem, lymfe, etcetera) dat niet goed functioneert, beweegt minder en kan gevoeliger worden voor disfuncties. Hij ontwikkelde zachte manuele technieken waarmee hij in staat was de bewegelijkheid te bevorderen van de aangedane zones/structuren en ongemakken te verminderen en de zelf herstellende capaciteit van het lichaam te stimuleren. De zachte manuele technieken zijn onder andere toe te passen op het bewegingsapparaat, organen en op het systeem dat betrokken is bij de fluctuatie van hersenvocht en de circulatie van andere lichaamsvloeistoffen. Daarnaast wordt heden ten dage ook gekeken naar omgevingsfactoren en de emotionele aspecten. Osteopathie past geen medicijnen toe, stelt geen diagnoses en vervangt niet de plaats van de arts. Iedere osteopaat behoort zoveel als mogelijk professioneel samen te werken met alle disciplines die het welzijn en gezondheid van mens en dier kunnen verbeteren of behouden.

Vanwege de goede resultaten bij mensen gingen therapeuten ook osteopathie toepassen op dieren. Vanaf 1960 op paarden, ontwikkeld door de Franse dierenarts en humane osteopaat Dominique Giniaux en de Belgische osteopaat Pascal Evrard. Voor honden is er niet echt een grondlegger te benoemen en zijn diverse osteopaten en therapeuten gewoon begonnen met het behandelen van honden. Deze ontwikkeling is niet anders dan hoe dit

[1] Bij de formulering van dit stuk wordt voor een groot deel aangesloten bij het Beroepscompetentieprofiel osteopaat (humaan) van de Nederlandse Vereniging voor Osteopathie, met enkele uitzonderingen of of nader gespecificeerd op osteopathie voor honden.

met de allopathische geneeskunde ook is gegaan. De meeste wetenschap is het bewijzen van zaken die in de natuur al lang bestaan of bekend zijn en de meeste wetenschappelijke uitvindingen vonden empirisch plaats.

2.3 Essentie van het beroep

Hondenosteopaten beschikken over vaardigheden om eigenaren te begeleiden en honden te behandelen voor een betere allostatische capaciteit en kwaliteit van leven voor de hond. De benadering van de hondenosteopaat is gebaseerd op drie basisprincipes:

1. Het hondenlichaam is een dynamische biologische eenheid;
2. Er is een wisselwerking tussen structuur (anatomie) en functie (fysiologie); en
3. De hond heeft bij het streven naar gezondheid een zelfherstellend vermogen.

Essentieel voor de hondenosteopaat is de manuele benadering in osteopathisch onderzoek en therapie. Gebieden met een disfunctie worden opgespoord en in kaart gebracht. De osteopaat legt verbanden tussen de verschillende systemen die de hond tot een functionele eenheid maken (holistische benadering) en die het functioneren op lokaal, regionaal en systemisch niveau kunnen verklaren. Deze systemen stemmen overeen met vijf verklaringsmodellen waarop de hondenosteopaat zijn of haar behandeling baseert. De hieronder genoemde vijf verklaringsmodellen beschrijven de effecten van posturele en biomechanische factoren op de mogelijkheden van honden om te compenseren op stressoren en ziekte.

1. De invloed van het neurologisch systeem op het fysieke systeem;
2. Cognitieve en emotionele conditie;
3. Het belang van het respiratoire-circulatoire systeem in het onderhouden van een optimale cel- en weefselfunctie;
4. De rol van psychosociale factoren in de preventie en het behandelen bij ziekte; en
5. Factoren die het bio-energetische processen beïnvloeden.

De reguliere diergezondheidszorg diagnosticeert een ziekte en behandelt deze vervolgens. Osteopathie richt zich daarentegen op gezondheid. Binnen de hondenosteopathie wordt een somatische disfunctie gezien als een bedreiging voor de gezondheid en door het scheppen van gunstige voorwaarden voor behoud en herstel van gezondheid is het uitgangspunt voor een osteopathische behandeling. Indien er sprake is van morfologische veranderingen, dan kan osteopathie ondersteunend werken aan de reguliere gezondheidszorg.

Bekendheid met anatomie en medische basisvakken zijn hierbij van groot belang. De hondenosteopaat faciliteert het zelfherstellend vermogen van het lichaam. Hierbij beperkt de hondenosteopaat zich niet tot een deelgebied. Aangrijpingspunt kunnen alle bindweefselstructuren van het lichaam zijn. Gebieden met een disfunctie die een normaal neurogeen, vasculair en biomechanisch functioneren in de weg staan, kunnen worden behandeld. De hondenosteopaat is ervan doordrongen dat elk hondenlichaam bestaat uit dezelfde componenten met hun corresponderende functies, maar ook dat elk individu zijn/haar eigen aanpassingen ontwikkelt als antwoord op elke fysieke, chemische, emotionele en psychologische gebeurtenis die van invloed kan zijn op het ontstaan van klachten. Het klinisch redeneren wordt bepaald door het verbinden van de drie basisprincipes met de verschillende systemen die bekeken worden op lokaal, regionaal en systemisch niveau. Het is het combineren van de verschillende systemen dat bepaalt wat de geschikte aanpak is. De hondenosteopaat werkt hierbij volgens de gangbare cyclus van anamnese, osteopathisch onderzoek, osteopatische diagnose, behandeling en evaluatie. De osteopaat maakt in deze verschillende fasen gebruik van de meest recente inzichten uit de wetenschap. Door middel van het hierboven beschreven klinisch redeneren komt de osteopaat tot een osteopathische diagnose en vervolgens tot een behandelplan en de behandeling zelf. Daartoe zet de osteopaat manuele technieken in. De osteopaat oefent invloed uit op verschillende systemen en structuren die verantwoordelijk kunnen zijn voor de klacht van de hond. De osteopaat bedient zich daarbij niet alleen van een manuele technieken maar ook toepassingen voor organen, het cranio-sacrale systeem of een biodynamische ondersteuning. Adviezen geeft de hondenosteopaat ook. Deze adviezen kunnen betrekking hebben op preventieve maatregelen, aanpassing van

levensstijl, voedingsstijl en gewoonten en het gebruik maken van andere gezondheidsdisciplines. Wanneer de hondenosteopaat vaststelt dat de disfuncties/klachten van de hond de grenzen van de osteopathie voor honden overschrijden, zal de hondenosteopaat de hond doorverwijzen naar een beroepsbeoefenaar die voor de behandeling van deze klachten geschikt is. De osteopaat doet dit in overleg met de eigenaar van de hond.

"**In harmonie beweegt alles in hetzelfde ritme.**"
- M. Hamerslag

3. Werkterrein en vergelijkbare beroepen

Hondenosteopaten werken voornamelijk in de eerstelijnsgezondheidszorg samen met andere beroepsbeoefenaars van medische specialisten tot en met complementaire beoefenaars. Daarnaast werken hondenosteopaten samen met eigenaren van sport-/werk-/hulp-/reddingshonden. De belangrijkste rol van de osteopathie voor honden in de eerstelijnszorg is het optimaliseren van gezondheid door het zelfherstellend vermogen van het lichaam aan te spreken. Osteopathie voor honden maakt gebruik van de (medische) wetenschap, maar benut deze in een andere context en beoordeelt de gevonden disfunctie niet alleen symptomatisch en lokaal, maar vooral regionaal en systemisch. De hond wordt benaderd als eenheid.

Beroepen die gelijkenissen vertonen met osteopathie zijn: fysiotherapie, manuele therapie en chiropraxie. De gelijkenissen gaan vooral op bij het gebruik van manuele technieken en de grondslag voor hun handelen in de medische basisvakken en de biomechanische kennis.

- De dierfysiotherapeut richt zich, volgens de Nederlandse Vereniging voor Fysiotherapie bij Dieren, voornamelijk op houding- en beweging gerelateerde problematiek. Het gaat om het normaliseren en optimaliseren van het bewegingsapparaat. Hieronder vallen gewrichten, spieren, pezen en banden.
- Manuele therapie is een verbijzondering binnen de fysiotherapie. In algemene zin gaat het om hulp met klachten en vragen over de kwaliteit van hun bewegen.
- Chiropraxie is een beroep in de complementaire beweegzorg dat zich bezighoudt met de diagnose, behandeling en preventie van stoornissen en de effecten hiervan op het functioneren van het zenuwstelsel en de algehele gezondheid.

Manueel-therapeuten en chiropractoren werken voornamelijk lokaal en regionaal binnen het biomechanische en neurologische model.

De osteopaat baseert zijn of haar handelen op de hiervoor genoemde vijf modellen en werkt lokaal, regionaal en systemisch, dit in tegenstelling tot de dierfysiotherapeut, manuele therapeut of chiropractor. Het volgende voorbeeld illustreert de verschillende benaderingen. Bij een hond met een schouderklacht richt de fysiotherapeut zich voornamelijk op de schouder, de manuele therapeut en de chiropractor richten zich op de schouder (lokaal) en eventueel het bijbehorende wervelkolomniveau (regionaal). De osteopaat richt zich op het geheel van structuren (lokaal, regionaal en systemisch) die invloed kunnen hebben op de schouder. Daar waar een fysiotherapeut zich bij de aanpak van een schouderprobleem richt op de betrokken schouder, kan een osteopaat zich richten op een structuur die buiten de betrokken schouder ligt maar wel een relatie heeft met die schouder. Hierbij kan het aangrijpingspunt in onderzoek en behandeling iedere benaderbare (bindweefsel/orgaan/craniosacraal/enz.) structuur van het lichaam zijn. Hierdoor verschilt het klinisch redeneren wezenlijk van dat van een fysiotherapeut, manueel-therapeut en chiropractor. Door deze invalshoek kan de osteopathie een belangrijke toegevoegde waarde hebben in de gezondheidszorg.

"**The role of the osteopath is to help the body help itself.**"
- A.T. Still

4. Positie hondenosteopaat in de dierengezondheidszorg en maatschappelijke relevantie

De hondenosteopaat is direct toegankelijk voor eigenaren maar kan ook via doorverwijzing van een dierenarts of medisch specialist. Als blijkt dat het gezondheidsprobleem niet past binnen het beroepsprofiel van de hondenosteopathie zal de hondenosteopaat doorverwijzen. Steeds vaker wordt in overleg tussen dierenartsen en osteopaten over gezondheidsvraagstukken gesproken waarbij osteopathie voor honden een oplossing kan bieden. De hondenosteopaat werkt altijd op het niveau van mobiliteit van weefsel. Is er sprake van structurele veranderingen, kan de hondenosteopaat ondersteunend werken aan de reguliere gezondheidszorg. Hierbij kan gedacht worden aan situaties waarbij niet het probleem opgelost kan worden maar wel de kwaliteit van leven van de hond verbeterd.

De toenemende samenwerking van hondenosteopaten met beroepsbeoefenaren in de keten van dierengezondheidszorg kan worden beschouwd als bewijs van groeiende maatschappelijke relevantie. Verschillende taken behoren niet tot het functiegebied van de osteopaat, zoals het plegen van aan dierenartsen voorbehouden diergeneeskundige handelingen en het behandelen van levensbedreigende problemen.

Naast de hiervoor genoemde samenwerking met beroepsbeoefenaren in de keten van dierengezondheidszorg, werken hondenosteopaten samen met onder andere (honden)trainers, gedragsdeskundigen en voedingsdeskundigen/-therpeuten. Daarnaast vindt veelal samenwerking plaats met andere complementaire therapieën, zoals homeopaten, acupuncturisten, natuurgeneeskundigen, etc.

De afgelopen tien tot vijftien jaar bezoeken steeds meer hondeneigenaren een hondenosteopaat en is het beroep niet meer weg te denken uit de eerstelijnsgezondheidszorg. Dat heeft als gevolg gehad dat het aantal hondenosteopaten in aantal sterk zijn toegenomen. Door die positie in de markt hebben hondenosteopaten de verantwoordelijkheid om een osteopatische diagnose te stellen waarbij bepaalt wordt wat binnen de bekwaamheid en de bevoegdheid van de hondenosteopaat valt en wat niet. De tendens die binnen de gezondheidszorg voor dieren gaande is, is een verschuiving waarbij eigenaren van honden, hun honden preventief gezond willen houden en steeds meer gebruik maken van complementaire ondersteuning zoals osteopathie. De hondenosteopaat functioneert dus complementair aan de reguliere zorg en neemt hiermee een belangrijke plaats in binnen de eerstelijnsgezondheidszorg. De verwachting is dat de verschuiving in de zorgvraag verder zal doorzetten. De gezondheid van gezelschapsdieren wordt steeds belangrijker voor de eigenaar en speelt inmiddels een substantiële maatschappelijke rol in de gehele gezondheidszorg. Omdat hondenosteopaten zich primair richten op gezondheid, zijn zij als geen ander in staat om te voldoen aan de veranderende zorgvraag van hondeneigenaren.

"**Osteopathy is to me a very sacred science. It is sacred because it is a healing power through all nature.**"
- A.T. Still

5. Nederlandse wetgeving en eisen aan leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO

5.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt allereerst de van toepassing zijnde Nederlandse wetgeving uiteengezet (onderdeel 5.2), gevolgd door de vereisten waar de leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO aan dienen te voldoen.

5.2 Nederlandse wetgeving

Hondenosteopaat is in Nederland geen beschermde en ook geen diergeneeskundige titel (zoals dierenarts, dierfysiotherapeut en paraveterinair). Osteopathie voor honden is een individuele gezondheidszorg-discipline.

De leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO verrichten geen diergeneeskundige handeling, zoals gedefinieerd in de Wet dieren. De wettelijke bepalingen rondom de intrinsieke waarde van het dier (erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel), waaronder ook het welzijn van dieren valt en de

wettelijk geregelde zorgplicht voor dieren geldt voor eenieder en is daarmee uiteraard eveneens op de hondenosteopaat van toepassing. De wijze waarop de leden hier mede vorm aan geven is door te voldoen aan de onderdelen uit de ethische code.

5.2 Eisen leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO

Zoals in onderdeel 5.1 reeds is vermeld, is hondenosteopaat in Nederland geen beschermde titel. Mede om de kwaliteit, deskundigheid en professionaliteit van de hondenosteopathie in Nederland te bevorderen is Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO opgericht. Om de kwaliteit van haar (gewone) leden te garanderen, dienen leden van de beroepsvereniging te voldoen aan de onderdelen uit de Ethische code, evenals aan de volgende eisen:

- Het lid heeft een diploma in osteopathie voor honden of osteopathie voor dieren, waarbij diepgaande theoretische kennis als praktijkvaardigheden zijn verworven, in de volgende onderwerpen:
    - Omgang met honden en de functie van de hond;
    - Anatomie van de hond;
    - Het pariëtale systeem van de hond;
    - Het viscerale systeem van de hond;
    - Het cranio-sacrale systeem van de hond;
    - Osteopathische integratie en holistische benadering;
    - Embryologie van de hond;
    - Biodynamica;
    - Rol van vloeistoffen (bloed, lymfe, hersenvloeistof) in het lichaam van de hond; en
    - Pathologie, neurologie en immunologie.
- Het lid werkt volgens de normen van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO.
- Het lid doet actief aan deskundigheidsbevordering en nascholing, waarbij de eigen leerbehoeften en leervragen centraal staan.

De leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO nemen deel aan de klachtenregeling van de vereniging.

"**Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.**"
- Huber

BEROEPSVERENIGING DE HONDENOSTEOPAAT HDO

ETHISCHE CODE

De leden van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO (hierna: de “Leden”) werken volgens de onderstaande ethische code; holistisch, integer en professioneel. De eisen uit deze ethische code zijn opgenomen in acht onderdelen.

1. Respect voor het dier

- Het welzijn van de hond staat altijd centraal;
- Behandelingen worden nooit uitgevoerd als ze het dier schaden of onnodige stress veroorzaken; en
- De Leden werken binnen de grenzen van het lichaam en het moment.

2. Deskundigheid en nascholing

- De Leden hebben de kennis en kunde om de eigenaar en hond op professionele wijze hulp te bieden;
- De Leden houden bij het uitoefenen van hun beroep de drie basisprincipes in zicht;
- De Leden verplichten zich tot permanente educatie; en
- Nieuwe inzichten worden op een open en collegiale manier gedeeld.

3. Professionele integriteit

- De Leden handelen eerlijk, transparant en respectvol;
- Er worden geen ongefundeerde claims gedaan; en
- Grenzen worden gerespecteerd richting hondeneigenaar, andere professionals en collega’s.

4. Samenwerking met dierenartsen en andere professionals

- De Leden werken complementair aan reguliere diergeneeskunde;
- Bij twijfel, rode vlaggen of acute situaties wordt altijd doorverwezen naar een dierenarts; en
- De Leden verrichten geen diergeneeskundige handelingen zoals gedefinieerd in de Wet dieren en aanverwante regelgeving en houden bij al hun handelen de wettelijk geregelde zorgplicht en intrinsieke waarde van het dier in ogenschouw.

5. Eerlijke communicatie met eigenaren

- Informatie en communicatie over behandelplannen, verwachtingen, resultaten en kosten is helder en eerlijk;
- De eigenaar van het dier wordt gezien als partner in het proces; en
- Privacy en gegevens worden zorgvuldig behandeld.

6. Geen schade

- Osteopathische technieken worden altijd aangepast aan de fysieke en emotionele staat van het dier; en
- De Leden verrichten geen handelingen die buiten hun expertise vallen.

7. Collegialiteit

- De Leden behandelen elkaar met respect en ondersteunen elkaar in groei; en
- Ongepaste concurrentie, roddel en afbreukgedrag is niet toegestaan.

8. Transparantie bij klachten

- De Leden werken mee met de klachtencommissie van Beroepsvereniging de Hondenosteopaat HDO; en
- Fouten worden erkend en gebruikt voor kwaliteitsverbetering.

"**Stel jezelf altijd de vraag <u>waarom</u> iets minder is gaan bewegen.**"
- M. Hamerslag